Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 309. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го ЛИСТОПАДА 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 309. JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, NOVEMBER 19, 1952. VOL. LX.

АЙЗЕНГАВЕР ЗРІКСЯ ГОЛОВСТВА В КОЛУМБІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Вибраний президент Двайт Д. Айзенгавер зголосив уступлення з свого становища як предсідник університету Колумбія в Ню Йорку з днем 19 січня 1953 р., або й раніше, коли цього зажадають завідателі університету. У листі, присланім до голови ради завідателів, Фредеріка Койкендала, Айзенгавер каже, що становище президента Злучених Держав, яке він має обняти, не дозволяє йому залишатися дальше на становищі „адміністративної групи університету". Він теж зголосив своє зречення як діючого члена ради завідателів. Ген. Айзенгавер обняв становище предсідника Колумбійського університету 7 липня 1948 р., а 19 грудня 1950 року він дістав відпустку для обняття становища верховного команданта збройних сил країн Північно Атлантійського Пакту, з назвою НАТО, якого головна квартира находиться у Франції.

Згідно з заповідженим уже пляном, ген. Айзенгавер прибув до Вашингтону на запрошення през. Трумана для порозуміння в справі перебрання влади, як вибраний президент. Конституція не містить постанов, як має відбутися передача влади уступаючим президентом нововибраному президентові, тому всяке зарядження урядуючого президента вважається правосильним. З нагоди його приїзду до Вашингтону, Труман зарядив хвилеве звільнення урядовців і працівників у федеральних бюрах від праці, щоб вони могли взяти участь у публічнім привитанні нововибраного президента, заки він ще урядово обійме владу 20 січня 1953 р. Як заповідали минулого тижня, Айзенгавер мав наперед зустрінутися особисто з Труманом в окремій кімнаті, а щойно опісля зустрінути найвищих урядовців країни в товаристві своїх повірників, які збирають для нього інформації для перебрання влади. Проголошені пункти порозуміння на розмові обидвох президентів мали зосередитися до поінформування Айзенгавера в справі найновішого досвіду з водневою бомбою; дальше для проголошення спільної заяви в справі корейських воєнних полонених і загального порозуміння щодо Совєтів і щодо внутрішніх американських справ.

Обстоюють права південних стейтів

Ню Орлінс. — Три губернатори південних стейтів, що підтримували при виборах на президента ген. Двайта Д. Айзенгавера, як оборонця погляду, що південні стейти мають забезпечені для себе деякі права, замаркували на зібранні 13 південних губернаторів свої погляди в цій справі. Губернатори: Джеймс Ф. Бирнс з Савт Каролайни, Аллан Шіверс з Тексас і Роберт Ф. Кеннон з Луізіяни висловили свої переконання, що змагання до повної федеральної контролі над деякими околицями різниться від південних засад. Губ. Кеннон, відкриваючи конференцію, склав заяву, що південні стейти мусять йти „проти контролі Вашингтону як між самими фазами боротьби так і під час самої боротьби". Це, як здогадуються, був натяк на спротив південних демократів проти солідарности з іншими демократами під час найновіщих виборів. Хоч конференція була заповіджена для губернарів 13 південних стейтів, то на неї прибули ще губернатори п р и к ордонних стейтів, отже разом 16 губернаторів беруть участь у нарадах. На денний порядок поставлено між іншими підтримку для засади, щоб у південних стейтах приватні особи могли постачати фонди на втримання публічних стейтових шкіл. Губ. Шіверс висловив свій спротив проти цього, кажучи, що це створить окрему бюрократію для публічного виховання. Такої самої думки був теж губ. Бирнс.

Кошти утримання міських колеґій

Ню Йорк. — На переслуханні представників різних груп податковців в справі міського бюджету і включених в нього видатків на втримання каледжів, виявилося, що в майбутньому скарбовому році витрати на втримання таких шкіл зростуть на два мільйони долярів і досягнуть загальної висоти $22,900,000. Переслухання відбулося в дівочій Гунтер колеґії перед Радою Вищої Освіти. Найбільший видаток призначено на Міський Каледж, бо висотою $8,333,000, дальше на Бруклин Каледж, висотою $5,250,000, на Гунтер Каледж $4,750,000, на Квінс Каледж $2,250,000 і $2,000,000 на програму виховання, складену учительською радою. Зріст видатків приписують збільшеним платням для учителів і адміністративних працівників.

ВЕРХОВНИЙ СУД ВІДКИДАЄ ПРОХАННЯ АТОМОВИХ ШПИГУНІВ

Вашинґтон. — Верховний Суд Злучених Держав промостив шлях до виконання смертного присуду на атомових шпигунах, Джуліюсові Розенберґові і його жінці Етелі, що засуджені за видачу атомової таємниці Совєтам. Суд відкинув прохання засуджених ,щоб переслухати їхню справу ще раз, а це автоматично виеліміновує звичайні засоби для припинення виконання смерти на шпигунах. Залишаються ще дві можливості, одначе дуже непевні. — Одна — це дати докази, що шпигуни не мали справедливого суду, а друга — це прохання до президента змінити кару смерти на в'язницю. Розенберґи залищаються в тюрмі Сінґ Сінґ, у стейті Ню Йорк, від часу проголошення присуду, тобто від 29 березня 1951 р. При теперішнім відкиненні прохання на поновне переслухання член Верховного Суду Гюґо Блек голосував за те, щоб засуджених переслухати ще раз. Суддя Фелікс Франкфуртер пригадав, що право одиниці засудженої на смерть, відкликатися до Верховного Суду за поновне переслухання, скасоване 40 років тому. Крім відкинення прохання Розенберґів, Верховний Суд відкинув теж прохання відновити судове поступування, підписане 50,000 осіб. Підписи збирав комітет для Забезпечення Справедливости для Розенберґів. Крім того Суд відкинув прохання відновити поступування, внесене Мортоном Собелем, співобвинуваченим у тому самому злочині і засудженим на 30-річну кару тюрми.

НАТИСК КОНҐРЕСУ НА О.Н. ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ СОВЄТСЬКИХ ЗЛОЧИНІВ

Вашинґтон. — Конґресмен Рей Дж. Мадден, демократ з Індіяни, каже, що буде вжитий натиск на наступний Конґрес, щоб звернутися до Об'єднаних Націй з проханням поробити старання для припинення безупинних совєтських злочинств, сповнюваних на населенні поза залізною заслоною. Першим кроком до цього, як сказав конґресмен Мадден репортерам, буде прохання до Конґресу передати О. Н. усі докази й висновки спеціяльної комісії Палати Репрезентантів для справи Катиня, призбирані впродовж цілорічного слідства. Після того, каже конґресмен, ми повинні прослідити злочини, сповнені на полонених вояках О. Н. в Кореї, а згодом і ті злочини, що дальше тривають в країнах поза Залізною Заслоною. Він твердить, що Совєти безупину допускаються народовбивства, — тобто винищування національностей, щоб зламати опір серед населення. Комісія, яку очолює Мадден, порекомендувала, — щоб Конґрес звернувся до О. Н. з вимогою поставити Совєтську Росію під Світовий Суд за вимордування 15,000 польських офіцерів і вояків у Катині. Ці злочинства, каже, Мадден, можуть бути зменшені мобілізуванням публічної опінії. Я вірю, що праця нашої комісії вже довела до цього, що зменшено насильства над полоненими в Кореї, — заявив Мадден.

Посилення засобів зберігання атомових таємниць

Вашинґтон. — Чинники, що пильнують справи атомових дослідів, поважно занепокоєні передчасними вістками про останній досвід з водневою бомбою і заповідають посилення контролі над особами, що співпрацюють в цій ділянці. Таким чином буде переглянена певність великої частини „атомового" персоналу, число якого сягає одинадцяти тисяч. Гордон Дін, керівник Комісії атомової енергії заповів, що особливу увагу буде звернено на тих людей, що могли бути свідками останнього досвіду з атомовою бомбою і описали свої враження в листах, чим порушили службовоу таємницю. Заходи Г. Діна підтримуватиме департамент оборони. Про це сповістив на пресовій нараді Роберт А. Ловетт, секретар оборони, заявивши, що департамент оборони буде співпрацювати в усіх заходах, що їх вважатиме за потрібні впровадити Комісія атомової енергії. Листи, що були опубліковані в пресі, стверджують безсумніву, що автори їх дійсно приглядались вибухові водневої бомби і запам'ятали багато подробиць, що точно окреслюють саме цей вибух. У зв'язку з поширенням вісток про вибух, звернено увагу, — що не було цензури листів, — які вислали особи, що приглядалися вибухові, а також не цензурується пошта членів Комісії Атомової Енергії. Також стверджено низку інших занедбань, хоч і повинні бути дотримувані окремі приписи, що забезпечують просякання військових таємниць назовні. Усі особи, причетні до атомових таємниць, повинні добре усвідомити собі важливість цих таємниць та велику відповідальність, бо за порушення службових приречень, грозять їм гострі кари. Коли не буде повного зрозуміння відповідальности серед працівників атомової зброї, то зовнішня контроля не дасть повного забезпечення дотримання таємниць. Зрештою, з часів закінчення другої світової війни, поштова цензура не приміняється, — включаючи й вістки з Кореї.

Луїс погрожує страйком шахтарів

Вашинґтон. — Джан Л. Луїс, голова юнії Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, висловив думку, що вугільні шахтарі вийдуть знову на страйк, якщо уряд не погодиться на підвишку платні висотою $1,90 на годину, яка передбачена в новім контракті між підприємцями й юнією, а яку Рада Контролі Платень знизила до $1,50. Безпосередньо перед виборами през. Труман закликав до Білого Дому на конференцію підприємців і представників шахтарської юнії, обіцюючи поладнання справи після виборів, якщо страйкуючі шахтарі вернуться до праці. Так сталося, одначе Рада Стабілізації не збирається на засідання, бо її голова Роджер Л. Путнам заповідає зречення з уряду. Тому Луїс відновляє погрозу самочинного страйку невдоволених шахтарів, тобто такого, що його не викликує уряд юнії, але й не забороняє.

Поліційна охорона під час концерту Робесона

Гартфорд. — Міські урядовці обрахували, що місто Гартфорд повинно витратити чотири тисячі долярів, щоб заплатити за додаткові години праці тим поліцаям, що були покликані підтримувати порядок під час недавнього концерту муринського співака Пола Робесона. Поминувши спротив міської ради, зокрема дуже ґострі виступи проти цього концерту окремих членів ради, цей концерт все таки відбувся. Рада виховання, що їй підлягають шкільні будинки, винайняла для концерту одну з кращих шкільних заль, пішовши назустріч побажанням представникам Народньої партії, яка організувала концерт і яка на президентських виборах 1948 року підтримувала кандидатуру Генрі Воллеса. Під час концерту не було жодного порушення прилюдного спокою, а порядку пильнували шістсот поліцаїв.

Департамент справедливости за депортацію Лукесе

Ню Йорк. — Генеральний прокурор Джеймс МекГранері зарядив, щоб окружний федеральний суд у Ню Йорку перевів правне поступування для уневажнення громадянства Тамеса Лузесе, як першого правного кроку для його депортації до його рідної Італії. Стейтова комісія для прослідження підпільної злочинности в місті і стейті Ню Йорк, прийшла до висновку, що Лукесе грав подвійну ролю, а саме, як кравецького підприємця і як провідника забороненої гри та інших споріднених незаконних дій. Його здавна вважали за наслідника загально звісного провідника підпільної гри Франка Костелло, що відсиджує тепер кару тюрми. Прокурор твердить, що Лукесе при вибиранні громадянських паперів затаїв, що в минулому він був караний в'язницею на підставі присуду суду в Рівергед, з 22 березня 1922 р. й інші кари.

Під час переслухання комісією Карміне ДеСапіо, провідника політичної організації, звісної під назвою Таммані Голл, прийшло до голосної суперечки між предсідником комісії. Джозефом М. Проскауером і ДеСапіо за право прочитання ним заяви з відповіддю на закиди попереднього тижня, наче б то організація Таммані Голл становила „невидиме царство" ґанґстерів. Суддя Проскауер заперечив йому права читати наперед приготовану відповідь і звільнив його від дальшого складання свідчення.

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК ПЕРЕБРАВ ГОЛОВСТВО СЕСІЇ ЮНЕСКО

Американський представник в ЮНЕСКО Говленд Серджент поздоровляє представника Індії д-ра С. Раджакрішнана, що був обраний головою 17-ої сесії Генеральної Конференції ЮНЕСКО, яка відбувається в Парижі та в якій беруть участь представники 65 країн.

МОЖЛИВІСТЬ ПРОДОВЖЕННЯ СЕСІЇ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ О.Н.

Об'єднані Нації, Н. Й. — В колах Об'єднаних Націй говориться про можливість продовження теперішньої сесії Генеральної Асамблеї аж до лютого наступного року, себто до часу після інавгурації новообраного президента З'єдинених Держав Америки в дні 20-го січня, щоб могти познайомитись ще з його думкою на тему низки актуальних проблем, зокрема в справі Кореї. Згідно з теперішнім пляном, Генеральна Асамблея мала б закінчити свою сесію 20-го грудня, але якщо б сесію продовжено, то в той день настпила б тільки різдвяна перерва в нарадах. Якщо б більшість делеґатів була за тим, щоб сесію закінчити згідно з пляном 20-го грудня, тоді існує можливість скликання надзвичайної сесії в січні піля інавґурації ген. Айзенгавера. Ці пляни видвигається головно тому, бо досі було важко дістати від Айзенгавера авторитетну заяву відносно Кореї, і він її не зголосить правдоподібно теж і після або під час зустрічі з президентом Труманом в Білому Домі, при якій буде приявний теж державний секретар Дін Ачесон. Крім того, ген. Айзенгавер, згідно з його передвиборчою обіцянкою, планує відбути поїздку до Кореї ще перед його інавґурацією, отже перед тою поїздкою він навряд чи схоче забирати слово в тій справі.

Схвалили бюджет Високого Комісаря для втікачів проти совєтської опозиції

Об'єднані Нації, Н. Й. Адміністраційна та Бюджетова комісія ОН відкинула домагання совєтського представника Юрія Н. Зарубіна, щоб не ухвалювати бюджету для Високого Комісаря для втікачів, що існує в Женеві з рамени ОН, бо цей комісар урядує „нелеґально". За совєтським внеском голосували тільки п'ять сателітських держав, а проти внеску 41 голос. Комісія ухвалила бюджет на найближчий рік $650,000 на видатки на Високий Комісаріят та $2,450,000 видатків на загальний бюджет. Совєтський бльок голосував проти ухвалення цих бюджетів, а Зарубін заявив, що проблему втікачів треба б розв'язати в той спосіб, щоб вислати їх до країн, звідки вони втекли, а то „деякі держави піклуються втікачами, щоб мати дешевого робітника". Високий Комісар д-р Дж. Дж. ван Гевен Гедварт заявив, що комісаріят „старається помогти цим бідним людям, і більш нічого".

Окремі відзнаки для військових духівників Східної Православної Церки

Канцелярія Герберта Лімана дем.-ліб. сенатора з Ню Йорку сповіщає про домовленість між департаментом оборони та Східньо-православним дорадчим комітетом про те, що східні православні духівникиноситимуть на мундурах окремі відзнаки, що окреслюватимуть їхню віроісповідну приналежність. Цю відзнакуноситимуть не тільки священики, але і цивільні особи, що виконуватимуть релігійну обслугу вояків. Літера, що відрізняє членів Православної Церкви від інших є „X". Католики, протестанти й жиди мають „C", „P" й „J". Окрім знаку „X" служителі Православної Церкви матимуть ще відзнаку для означення східнього православ'я. Східнє православ'я як подає комунікат сенатора Лімана, складається з багатьох національностей, як „греків, росіян, поляків, румунів, сербів, карпато-русинів, сирійців, українців, албанців і вірменів". Загальне число цієї церкви в світі обраховують на 250,000,-000, що з них біля п'яти мільйонів мешкає в ЗДА, — а з них мільйон це православні греки.

Панахида й жалібні сходини з приводу смерти д-ра В. Свідерського

В суботу, 15. листопада відбулася в церкві св. Юра в Ню Йорку панахида за душу св. п. д-ра Володимира Свідерського — лікаря УСС. Після панахиди в домівці Станиці УСС відбулися жалібні сходини побратимів УСС, на яких побратими Ст. Ріпецький, отаман Н. Гірняк та д-р Володимир Білозор ділилися спогадами про славне життя та останні його хвилини й похорони д-ра В. Свідерського. Рішили списати ці спогади та видрукувати їх у Пропам'ятній книзі УСС, яка появиться друком у сорокліття виmаршу УСС на поле боїв.

ІНДІЙСЬКА РЕЗОЛЮЦІЯ В О.Н. ПІДТРИМУЄ РЕПАТРІЯЦІЮ ПОЛОНЕНИХ

Об'єднані Нації, Н. Й. Індійський представник в Об'єднаних Націях приготовив Генеральній Асамблеї резолюцію в справі перемир'я в Кореї, підтримуючи в основі репатріяцію всіх полонених. — Свою промову та вияснення до резолюції виголосить індійський представник щойно сьогодні, хоч копії тексту резолюції роздано поодиноким делеґатам вже в понеділок. Індійська резолюція вимагає, щоб Об'єднані Нації признали вимаганий комуністами принцип, що всі полонені повинні бути репатрійовані. Проте, після перемир'я репатріяційні завдання мали б бути довірені окремій комісії, що складалася б з представників чотирьох країн, двох комуністичних і двох некомуністичних. Якщо б і в цій комісії мала б повстати „мертва точка", тоді Генеральна Асамблея могла б призначити свого арбітра. Хоч індійська резолюція пропонує признання принципу, що всі полонені повинні бути репатрійовані, проте вона нічого не говорить про примусову репатріяцію. В ній тільки сказано, що 90 днів після перемир'я доля тих полонених, які відмовилися б від репатріяції, повинна бути вирішена на тій самій конференції, яка вирішуватиме перманентне положення Кореї та інші далеко-східні проблеми. З дотеперішних початкових коментарів виходило б, що індійська резолюція не задовольняє цілком ані комуністів, які домагаються примусової репатріяції всіх полонених, ані західніх аліянтів, які бажали б вирішити долю полонених вже окремою клявзулею в договорі про перемир'я. Проте, з боку комуністичних представників мали заявити, що вони, хоч не будуть голосувати в користь резолюції, але теж не будуть голосувати проти неї, здержуючись від голосування. З американського боку неофіціяльно стверджено, що індійської резолюції в жадному разі не можна прийняти, бо хоч вона формально не говорить про примусову репатріяцію полонених, проте залишає їх в полоні на необмежений час, як теж не забезпечує їхньої долі на майбутнє. Тому американські представники будуть обстоювати, щоб доля тих полонених, які відмовляються від репатріяції була вирішена вже в договорі про перемир'я та щоб кожний полонений сам мав право вирішувати, чи він хоче вертатися назад до своєї країни, чи залишатись там, де він є, або еміґрувати до іншої країни.

Збито шість ворожих літаків в повітряних боях над Кореєю

Токіо. — Після деякої перерви, китайські комуністи поважились вчора вислати знову групу своїх боєвих турболітаків над північно-корейську територію на південь від ріки Ялу. В результаті повітряної битви, яка вив'язалась між цими комуністичними літаками совєтського типу МІҐ і аліянтськими боєвими літаками, які охороняли акцію важких бомбардувальників, шість ворожих літаків було збитих, один правдоподібно збитий і один важко пошкоджений. Тимчасом на наземному фронті бої значно втратили на своїй силі, правдоподібно в наслідок снігу і морозів. Аліянтське командування повідомило, що впродовж тижня, який закінчився 15-го листопада, комуністи втратили на фронті 1,726 вояків вбитими, 833 пораненими і 18 полоненими.

Як червоні воюють проти американської радіостації в Берліні

Берлін. — Східнонімецький уряд має клопіт із американською радіовисильнею в Берліні, яка, будучи в центрі совєтської зони, має великий вплив на німецьке населення. Комуністи борються з цією висильнею всякими способами: за слухання цієї американської висильні грозять п'ятирічною карою ув'язнення, бо, мовляв, усі саботажисти та шпигуни діють під впливом авдицій американського радія. В останньому часі німецькі комуністи поставили окремі свої радіовисильні в Ерфурті та в Пляені, які мають заглушувати американські передачі. Сам Гергард Айслер, міністр інформації, гостро висупає проти того, щоб німці слухали американських вістей.

Новий уряд Греції плянує далекосяглі реформи

Атени. — Маршал Олександер Папаґос, консервативна партія якого здобула величезну перемогу у виборах минулої неділі та який тепер очолюватиме найбільш стабільний уряд Греції після другої світової війни, заповів вчора в одному інтерв'ю далекосяглі господарські і бюджетові реформи в країні. Він думає заанґажувати в тій цілі всі можливі грецькі і закордонні капітали, щоб розбудувати власне господарство та унезалежнити країну від постійної закордонної допомоги. У відповідь на запит щодо його тактики відносно комуністів, маршал Папаґос заявив, що він продовжуватиме політику „поєднання" та намагатиметься перемогти залишки комунізму в Греції радше поліпшенням господарського і соціяльного положення та вихованням, ніж будь-якими драстичними заходами.

ЕСПАНІЯ ХОЧЕ БУТИ ЧЛЕНОМ ЮНЕСКО

Париж. В столиці Франції почалася вже 17-та з черги сесія ЮНЕСКО, Виховної, Наукової і Культурної Ради Об'єднаних Націй, на порядку нарад якої є м. ін. теж справа членства Еспанії в тій Раді, хоч Еспанія не належить до Об'єд. Націй. Становище поодиноких представників в цій справі поділене й опоненти Еспанії видвигають арґумент, що Еспанія досі не дозволила на поширювання на її території видань ЮНЕСКО, і не дозволить на це теж в майбутньому. У відповідь на це, еспанський уряд повідомив листом генерального директора ЮНЕСКО, що він дозволить на поширення в Еспанії та на еспанських територіях всіх документів і публікацій Ради. Ця заява скріпить становище тих, які підтримують пропозицію участи Еспанії в ЮНЕСКО, між якими є теж представник З'єд. Держав Америки. Дебати на цю тему мали б відбутися вже сьогодні. Проти членства Еспанії в ЮНЕСКО досі виступив гостро зокрема югославський представник, заявляючи, що до ЮНЕСКО не повинна належати жадна країна, яка формально і практично не визнає всіх постанов чартеру цеї організації.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00
Недільне видання:			
На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

РЕЛІГІЯ І СВОБОДА

„Треба було віри в Бога, щоб вибороти нашу свободу. Такої самої віри треба нам і сьогодні, якщо хочемо втримати ті свободи в обличчі страшної загрози з боку тоталітаризму і війни", заявив президент Труман, промовляючи на закладинах наріжного каменя під нову жидівську синагогу в Вашингтоні. Він зазначив, що коли б „ми захитались в вірі в нашого Бога", тоді нація не витримає тих небезпек, що їй загрожують.

Подібне можна тепер почути від багатьох людей, духовних і світських. До того вистачить поглянути тільки на спис книжок, що їх тепер друкують, щоб завважити, що проблема релігії стала дуже актуальною, бо якби нею не була, то не було б, річ ясна, і видавництв, що друкували б книжки релігійного змісту, чи такі, які тісно зв'язують релігію з цілим життям нації.

Навчання релігії в школах та допомога таким школам це те, про що американські католицькі єпископи говорять у проголошеній ними заяві. Та є там дещо таке, про що хочемо тут згадати, не входячи в саму проблему допомоги католицьким та іншим школам.

Слушно підкреслює заява, що тепер бачимо навіть між деякими „релігійними провідниками" такі особи, які недавно хвалили все те, що походило „з царства атеїзму та тиранії" та вважали комунізм як „новий і вищий рід демократії". Нині їм вже цього робити не можна так легко, як в недавньому минулому. Тому ті одиниці обмежуються до цього, щоб підмінувати вплив релігії в суспільних установах, де тільки це можливе, а в першу чергу в шкільництві.

„Релігія є основою свободи, рівности, людської гідности, стабільної родини та конституційної демократії, характеристичної для цеї країни", читаємо в заяві єпископів. Бракові релігійности треба приписати теперішній соціяльний занепад, „національний скандал", яким стали розводи та застрашуючий зріст злочинів серед молоді. Там, де підупадає релігія, легший доступ для тиранії. Це добре знали Батьки цеї країни. В той час, коли в Европі революційні течії звертались проти Бога й впливу релігії в публічному житті, тут, на американській землі, проголошувано засади свободи та рівности, спираючись якраз на всемогучого Бога та Його вічну правду. Дебати в першім американськім Конґресі вказують якнайвиразніше, яку велику вагу прикладали Батьки країни до релігії та християнської традиції.

Заява ця покликується також і на послання президента Линколна, повні глибокої релігійности та покори перед Вічною Правдою.

На самому початку єпископської заяви згадується про величезні успіхи країни на економічному полі, про велике багатство та про високу життєву стопу її мешканців, що знов дало їй провідне місце в світі. Проте, коли ближче вглянути в душу самих мешканців, то не завважується там вдоволення, яке повинно би бути природним випливом стану країни. Навпаки дається завважити депресію, почування непевности і чогось недоброго. Що це є частинно наслідком депресії в цілому світі, це правда, але є теж й інші причини цього песимістичного наставлення. Це — матеріялізм, це недоцінювання духових вартостей. Бо не матеріяльні втрати ведуть до морального банкрутства та руїни націй, читаємо в заяві, а духові. „В першу чергу шукай Царства Божого . . .", дораджує заява, згідно з наукою Христа, будь в сполуці з Богом, джерелом усього життя.

Ще згадаємо, що на подібні теми говориться тепер також і на різних нарадах протестантських віровизнань. Взагалі американський загал починає відчувати, що єдино в глибокій вірі в Бога можна нині знайти відповідь на ту страшну кризу, в якій знайшовся світ через безбожницький Кремль.

Затрата добрих звичаїв

Переводяться і затрачуються сьогодні добрі звичаї! Це, здається, приходиться повторювати кожній ґенерації, але нашій зокрема. Дві світові війни й головно виникнення таких аморальних систем, як комунізм і націзм, спричинили величезне спустошення не тільки в матеріяльних надбаннях багатьох поколінь, але й в освячених традицією звичаях та моралі. Це відноситься до всіх ділянок суспільного і політичного життя. Колись, наприклад, дипломати добирали найбільш вишуканих слів, щоб сказати своєму противникові чи суперникові правду, або заперечити його думку, а сьогодні ці колишні символи гладкої поведінки лаються та вживають слів, яких колись і на вулиці не часто можна було почути. Або на війні, колись опинився вояк в безвихідному положенні, підніс руки вгору і ніхто його не рушив. Сьогодні такий вояк не тільки піднесе руки, але й положиться хрестом на землю й це його не завжди врятує від кулі. Таких і подібних прикладів можна наводити безліч.

„Старі добрі звичаї" переводяться і заникають теж в приватному та громадському житті, не зважаючи на всі заклики до моралі. Затрату добрих звичаїв спостерігаємо і в нашому громадському житті і на це, власне, ми хотіли б звернути увагу, зокрема на один такий прояв.

Від самих початків нашого громадського життя на цій землі, воно проходило під знаком одної великої потреби: здобути фонди на народні цілі. Цих фондів наша громада потребувала для двох головних цілей: допомагати нашому народові в старому краю і розбудовувати наш громадський стан посідання в цій країні. Під кутом цих фондів і потреб проходило, як сказано, ціле наше життя. Люди і організації влаштовували найрізноманітніші імпрези, влаштовували як могли і вміли, докладали до них багато труду й опісля майже з правила ті, що найбільше натрудились при влаштуванні імпрези, ще й самі давали приклад жертвенности та перші складали найбільшу жертву, щоб могти сказати, що з імпрези призначено якнайбільшу суму на народні цілі. Прикладом тих старих, добих звичаїв могла б ще й сьогодні послужити невеличка, але свідома й патріотична наша громада в Елизабет, яка з початком цього місяця відсвяткувала Листопадові Роковини і з*них передала круглу суму 1,000 долярів до Народного Фонду. Другий подібний приклад можна б навести з попереднього, Четвертого Конґресу Американських Українців у Вашинґтоні, на якому голова конґресу, д-р Сіменович, допускав до привітів Конґресу тільки тих представників поодиноких організацій, які насамперед передали відповідний „конкретний привіт" в долярах.

Сьогодні ці старі добрі звичаї щораз більше затрачуються. Про це ми вже багато разів писали. Тепер знову дістаємо дописи з громадських імпрез і в одному з них, описавши „величаву імпрезу", сказано, що „успіх" імпрези збільшується тим, що на ній не було дефіциту, „як це тепер часто трапляється". Чому ж ці дефіцити або тільки мінімальні суми на народні цілі, коли й „залі виповнені вщерть", і „програми знамениті", і людям долоні пухнуть від „бурхливих оплесків"?

Ми постійно звертаємо увагу на рішуче замалу жертвенність на народні цілі нашого загалу з нагоди всіляких імпрез. Але на цьому затрата старих добрих звичаїв не вичерпується, бо є ще інші причини, які ще погіршують справу нашої жертвенности на народні цілі. Це видатки, зв'язані з імпрезою. Виявляється, що тепер в деяких громадах, скріплених новими артистичними силами, ці видатки на імпрези починають перевищувати жертвенність, бо в рубриках видатків вже є не тільки заплата за залю та інші конечні розходи, але й гонорарі... виконавцям програм. Звичайно, ніхто не може мати нічого проти того, щоб артистові чи промовцеві покрити зв'язані з його виступом видатки, але народна імпреза, влаштована з метою придбання фондів на народні цілі, не може бути джерелом для заробітків, тим більше, що у нас майже немає співаків, піяністів, чи промовців, щоб вони з тої професії жили. З великим признанням треба висловитись про поодинокі наші хори, що ще й самі ініціюють всілякі імпрези на народні цілі, як це — для прикладу — робить „Думка" чи інші артистичні групи. Певно, що можна розуміти теж декого з артистів, які вимагають не тільки звороту коштів, але й заплати за виступи. Проте, тут треба знайти якийсь інший вихід і розв'язку, щоб могти вдержати і розвивати наше життя та виконати наші завдання і обов'язки, як у відношенні до нашої власної громади, так і у відношенні до поневоленого українського народу. Таким виходом могло б бути, що, наприклад, за виступи на національних та громадських імпрезах артистам звертається їхні, зв'язані з виступом, витрати, а для їхньої винагороди, вони самі чи місцеві організації влаштовують бодай раз чи більше разів в році їхні власні виступи, з яких теж всі прибутки були б призначені для них. На такому власному виступі артист буде центром, він буде справді артистом та дасть найкраще, що може дати, здобуваючи за це і відповідну оцінку, і розголос і відповідні фонди. Тоді громадянство, організації та преса, оцінюючи безкорисну участь такого артиста в національних імпрезах, були б зобов'язані всіми силами і засобами подбати, щоб винагородити йому це масовою участю в його власній імпрезі.

Така пропозиція не мусить бути ідеальною розв'язкою, але нам треба якоїсь розв'язки шукати, щоб з одного боку збільшити жертвенність громадянства, а з другого боку зменшити теж витрати з імпрезових прибутків та збільшити цим максимально наш Народний Фонд, що власне сьогодні так багато цих фондів потребує, щоб могти виконати всі свої політичні і харитативні завдання.

М. В. Дольницький

Міжнародні ускладнення

I. Критична ситуація в ОН

Теперішні Загальні Збори Об'єднаних Націй, що відбуваються в щойно викінченому будинку ОН в Ню Йорку, загально окреслюють критичними зборами, які можуть вирішити долю цієї міжнародної організації на майбутнє. Політичні аналісти намагаються вгадати, яким шляхом піде ОН та чи виправдають вони сподіванки, що на них покладає світ. Загально стверджують, що ОН досі їх не виправдали. Холодна війна між заходом і сходом набрала на силі, кривава війна в Кореї продовжується без ніяких познак на швидке закінчення, совєтизація окупованих СССР країн поступає швидким темпом вперед, невільництво поширюється, нужда в світі не малів, нема познак на тривалий мир, ультра-націоналістичні організації в різних державах приходить до щораз більшого значення. Міжнародні ускладнення непокоять людство. Частина журналістів найвизначніших часописів, проте, не погоджується їх цією загальною оцінкою значення і ролі та впливів ОН. Вони щоправда стверджують, як і всі, що великими успіхами на міжнародному полі ОН не можуть похвалитися, та все ж факт, що червону аґресію стримано в Кореї та що до ОН звертаються різні народи і держави з своїми проблемами та жалями, доказують живучість цеї міжнародної організації.

Погодитися із одним із цих екстремних поглядів ніяк не можна. ОН, все ще молода організація, і як така не може похвалитися надто великими здобутками, та твердити, що вона безвартісна — ніяк не годиться. ОН потрібні і все ще можуть сповнити покладені на них завдання. Теперішні збори в Ню Йорку дадуть доволі доказового матеріялу, яким шляхом підуть ОН, чи стануть вони безплідним форумом безплідних дискусій, чи може зуміють врешті стати справжнім сторожем правопорядку і справедливости та миру для всіх націй і держав.

Дипломатичні бої між східнім бльоком і бльоком свободолюбних народів, продовжуються на Генеральній Асамблеї ОН, не виказуючи ніяких змін. Обі сторони вживають цих самих арґументів, що досі, обкидують себе цими самими обвинуваченнями, не виявляючи найменшої охоти до компромісу. Така ситуація існуватиме так довго, доки більшість членів ОН, що є по стороні демократичного табору, не зрозуміють, що переговорювати і переконувати червоний бльок — справа безнадійна, бо СССР із своїми добровільними і примусовими сателітами ніколи не відступлять від точно опрацьованих плянів і остаточної цілі: поневолити цілий світ та піддати його комуністично - невільничо - соціялістичним експериментам.

Теперішні Збори ОН в Ню Йорку ще і з іншої причини критичні. На порядку нарад не тільки Корея, невільництво, безробіття, але і низка замотаних проблем, що до деякої міри роз'єднують західніх союзників. Оця боротьба за справедливість Заходу із Сходом і між собою, боротьба, так би мовити, на два фронти, сильно утруднює праці ОН, комплікує їх становище. Корея — центральна точка нарад, та не менше важливими є арабські жалі, застереження Франції щодо вміщування ОН в її колоніяльні справи, невдоволення Китаю Чянґ Кай-ші із підрядної і пасивної ролі, різниці в поглядах між ЗДА і Англією щодо способу ведення холодної і кривавої війни, напруження спричинене малим вкладом демократичних держав до зусиль на корейських фронтах, торговельні взаємини деяких західніх держав із червоним Китаєм та іншими совєтськими сателітами. Це не повний спис тих різниць між сходом і заходом і між західними вільними державами. Про деякі справи відомо мало і про них пишеться ще менше.

Великим недомаганням ОН є це, що великодержави користуються правом вета. Ця Рузвелтова поступка в користь СССР, сьогодні найважніша зброя Совєтів, з якої вони майже єдині користають. Ця проблема вимагає окремого обговорення і з'ясування на Зборах ОН. Існує загальне переконання, що схвалення зміни статуту ОН і викинення з нього вета, спричинило б виступлення з ОН СССР та совєтського бльоку. Дискусія на тему, чи не краще позбутися червоних обструкціоністів з міжнародної організації, приступивши до конкретної праці і започаткування політики справді сильної руки щодо СССР, виказує, що є щораз більше прихильників цієї концепції. Та заки до цього прийде, конечно потрібне, щоб ОН користувались власними збройними силами, які могли б інтервеніювати там, де зайде потреба. Без цієї передумови — ОН будуть безсилі і покінчать своє життя так же неславно, як і Ліга Націй, з якої, в критичний момент, держава за державою почали виступати, проводячи свою власну політику колоніяльних підбоїв. Тому саме ввесь світ приглядається нині з великою увагою нарадам Загальних Зборів ОН в Ню Йорку, над якими зависли хмари непевности і невідомости.

ПРОСВІТЛЕНЕ БУТТЯ

Літературна нагорода Нобля

Цьогорічну літературну нагороду Нобля отримав французький письменник і мислитель Франсуа Моріяк. Це призначення нагороди — нормальне відзначення заслуженого працівника пера і людини, що має відвагу говорити правду, яка б вона не була неприємна читачам. Моріяка зараховують офіційно до католицької групи, що пишається нині найкращими іменами, письменників Франції. Проте Моріяк, як і Бернанос йде своїм власним шляхом, він, не зв'язаний рямками одного віроісповідання, бореться за загальне просвітлення буття, що, за його переконанням, зокрема можливо під крилами католицької церкви.

У виданій в минулому році в Монако книжці „Ля П'єр д'ашопман" він виразно говорить про свої християнські погляди, які розкинені були досі у багатьох його творах. Досить згадати, що в 1951 році Ф. Моріяк нараховував своє письменницько - філософське наслідця 18 окремо виданими повістями, книгою новель, трьома книгами п'єс та 29 збірками релігійно-філософських праць.

Літературну нагороду призначають насамперед за мистецьку творчість, й рівень цієї творчости в Моріяка особливо високий. Він, як рідко хто з сучасних письменників, вміє розгадати і описати борсання людини в обіднілім духово світі. Бачить світ в усій його чорноті, але для нього не існує „Подорожі у безкрай ночі", як для Селіна. Життя — прояснене існуванням живих душ, які знають про світ неперехідних цінностів. Цінності вічного проявляються не лише в досконаленні людини, але і в її змаганнях та упадках. Дружба, кохання, природа — все, у тисячах щоденних проявів, — може розкривати безсмертність для тих, хто має серце, щоб відчувати.

У совєтських енциклопедіях, Моріяка або не згадують, — як у „Большая Сов. Енцикл." або лають, як у „Літературная Енциклопедія", де про нього висловлено, як про реакційного католицького, буржуазного письменника. Все це, безперечно, неправда. Дійсно буржуазні письменники, — це теперішні совєтські, які оспівують державний капіталізм, полководців героїв, орденоносців і вождів і не згадують про муки сірої совєтської людини.

Моріяк в дійсності найбільш вдаряє по розкладовости буржуазної кляси, викриває всі її гріхи перед світом і його симпатії безсумнівно по стороні працюючих. Але й там людина часто допускає пробудитися звіреві в собі і проти цього бореться в кожнім рядку своїх творів великий письменник.

Щаслива ж людина вміє постійно розважати й запроваджувати „лад у своєму серці", для того добре позбавитись метушні і треба бути вдячним за самотність „що була дана особливою волею Провидіння".

Самотність дозволяє розкрити природу, що її Моріяк відчуває так, як наш Осьмачка, коли „ніхто з ненависти до сонця не позбавить нас його небесною завісою... Ось... три каштани творять одну густу копулу листя. Під час кожної поїздки він пізнає і вітає тих нерухомих братів, мисливши, що ніколи його руки не охолодяться на їхній гладкій корі". І добре увечорі зайти у відкриту церкву, куди не приходять намарне ті, хто має зломане серце. Добре відчути значення сонця, що сідає за дубами, бо „Біль і невисловна радість, що порушуються в верховітті старих дерев, дають йому знак". Гарно дивитись у безодню неба: „Ах якщо б удари його серця могли достосуватись до ясних сузір, що ніколи не сходять з своїх шляхів!"

Відчування природи у Моріяка особливе і ним насичені описи ночі, ранку, спеки, тиші і бурі; „Всі дерева дрижали одночасно. Південний вітер збурював хвилясті поля. Вдаряла якась зовнішня віконниця . . . На листях, що його вже не торкав жодний повів, падав дощ. Запах землі зносився, як неясний порив радости рослин". Тоді відчувається „тілесну насолоду спрагненої ріллі, яку просякає і розм'якшує вода".

На французькій землі живуть селяни Стефаника і Гамсуна. Такі ж сильні й прості: „Має він двадцять п'ять років, а може сорок. Який він поважний при їжі. Оголошує, що зробить соє і вливає до того, що зісталося після зупи, криваве вино, в якому розширяються плями, товщу. Потім підносить тарілку і занурює в ній простацьке обличчя. Кожний чує, як їжа вливається в його могутнє тіло, навколо якого розноситься запах худоби, поту і землі. Чорною від волосся рукою витирає уста і поважніє . . ."

Суворе і сильне в боротьбі за хліб життя селянина, — суцільного і міцного. Цієї суцільности немає верства буржуазії, що згубила опертя, здеморалізувалась, відірвавшись від дійсного буття і занепадає.

Молода, інтеліґентна, талановита дівчина виходить свідомо заміж за заможнього „того ідіота". А її батько постійно боїться смерти: „Насамперед він не уявляв, що колись не буде міг насолоджуватись жінками . . . Не цікавила його жодна газета чи книжка . . . Добра їжа не захоплювала його, бо давала тільки проминаючу приємність. Але бути позбавленим „того" навіки! Хотів кричати. Окрім того з його ґуґенотського і скромного дитинства лишились йому неясні теологічні страхи".

У людей того типу, в хвилини гніву, вилазять з уст ікли, а при великих життєвих випробуваннях, що для них часто збігається з проблемою жінки — кінчають самогубством.

А дівчина, що спричинила смерть юнака, відчуває лише тягар тяжкого обов'язку приїхати до нього, щоб потім якнайшвидше втікти від трупа, — щоб вернутися до життя, що її „напоює диким прагненням щастя".

А в дійсності все має свій зміст і жодна втеча неможлива: „Смерть кинена на життя, як лук мосту над рікою і коли води пропливуть тінь від кам'яного склепіння, сунуться далі у вічнім світлі. Якщо уникнути часу і простору, твердої землі, відпорних дерев, каміння і лугу, то це не є одночасно втеча перед життям. Людині не дано відійти".

А якщо так, то треба знайти природний шлях, що його вказує серце людини і що його треба шукати у скарбниці вищої мудрости, ключі від якої тримає Церква.

На землі не тільки видно ікли здичавілих істот. Все сповнене несподіваної радости просвітлених. „Падаюча зірка перелітає і зникає. Може десь у світі інші мрійники-діти добачили її і висловили потиху якесь бажання. Чи відважишся, бідне серце, виявити неясне бажання, що в тобі?"

О. Г.

ЧЕРВОНИЙ СКЕТЧ У СЛОВАЦЬКОМУ ВИКОНАННІ

(До восьмої річниці комуністичного путчу на Словаччині)

(28)

Так ідемо години півтори. Дорога в одному місці круто повертає за якусь скелю, а ми, обійшовши цю скелю, вискакуємо, мов Пилип з конопель, на мадярську сторожу, що стоїть при невеличкому містку, перекинутому через потік, на тій самій дорозі. Вертати пізно . . .

Озброєний вояк підходить до нас, простягає руку і щось говорить. Ми дивимося одне на одного, потім обоє разом на вояка і потискуємо плечима. Вояк починає говорити гостро, наказуюче, але, звичайно, з тими самими вислідами. В цей момент з-за плечей у нас з'являється якийсь селянин, який заздалегідь витягнув документ і, показавши його сторожеві, пішов далі.

Тепер ми зрозуміли: тут треба було мати перепустку! Вояк питає нас ще раз, а тоді витягає свисток і пронизливо, гостро сюрчить. У відповідь з другої сторони містка зі сторожевої будки вибігає ще два вояки і простує до нас.

Маєш! . .

Мадяри говорять щось між собою, говорять до нас і, видно є в клопоті. Тим часом з другого боку моста надходить стара циганка. Мадяри зупиняють її і щось говорять знову.

— Розправате по-словенску? — питає нас циганка.

— Так.

— Жовніри питають вас, куди ви йдете?

— ? . . Ми йшли по гриби.

— А звідки йшли?

— З Каменян.

Циганка переводить наші відповіді сторожі, ті щось радяться, а потім через циганку кажуть нам, що ми мусимо йти на вияснення в Єлшаву. Те, що ми заарештовані, ми вже знали самі.

Думаю, що рідко бувала в світі глупіша процесія, як та, учасниками і винуватцями якої ми були: Антін Степанович з загіпсованою рукою і з ціпком у другій, у великому солом'яному капелюсі; я — в якихось стоптаних, викривлених капцях на босу ногу, в фартушку, хустці і порожнім кошиком в руках; позаду — двоє ґрізних мадярів з рушницями „на гостро". Тому не дивно, що поки ми дійшли до єлшавської комендатури, нас супроводжував численний гурт цікавих мадярів, заінтриґованих таким небувалим видовищем.

Нас заводять до якогось старшини і викладають йому нашу справу. Молодий, гарний, з інтеліґентним обличчям офіцер робить ґрізну міну і, цілком іґноруючи мою присутність, звертається до Антона Степановича:

— Шпрехен зі дойч? — питає по-німецьки.

Антін Степанович, правду кажучи, по німецьки не говорив, але, зрозумівши питання, не вважав себе в праві відмовитися від знання німецької мови і відповів стверджуюче. Та коли офіцер почав ставити питання за питанням, бідний інженер цілком заплутався в своєму убогому німецькому лексиконі і плів щось таке, чого і сам би зроду не зрозумів. Офіцер ставав усе ґрізнішим і нарешті „вияснив" собі справу:

— А, то ви комуністи! Ви є партизанський словацький шпіон! — накинувся він на цілком розгубленого Антона Степановича.

— Дозвольте, пане офіцер, — вмішалася я на допомогу своєму товаришеві у нещасті, — чи ви вважаєте, що і я також партизанка?

З тими словами виставляю наперед свій фартух і стоптані капці. Офіцер міряє мене поглядом з голови до ніг, і, очевидно, ставить під сумнів мою приналежність до партизанки.

— Це ваш чоловік? — питає мене.

— Ні.

— Хто ви є?

— Ми — біженці, які тікають від партизан.

— Чому ви прийшли в Єлшаву? — питає знову офіцер по короткій надумі.

Я викладаю справу „начисто", так як вона є насправді. Бачу, що офіцер мені вірить, але хоче показатися строгим.

— Ви ж сказали сторожі, що заблудили? . .

— Пане офіцер, зрозумійте, що сторожі незручно було це виясновати . . .

Старшина думає добру хвилю і тоді каже:

— Це все неправда.

— Вибачте, — кажу я, — що осмілююсь ставити вам питання, але, чому ви не вірите?

— Бо всі біженці, котрі тікали з Словаччини від партизан, уже місяць тому назад були тут. Ми їм дали всіляку поміч і помогли виїхати далі. А ви чому тоді не втікали? Бо ви симпатизуєте партизанам. А тепер втекли сюди, бо в Словаччині партизанів б'ють! . .

Я чую, що лице в мене спалахує від образи.

— Пане офіцер, — кажу холодно і гостро, — в мене чоловік загинув у большевицькій в'язниці! І мені треба було самій з двома дітьми тікати через половину Европи, щоб аж тут від вас почути таке тяжке обвинувачення! . . Гіршої образи мені ще не завдав ніхто ніколи . . .

Офіцер змішався.

— Тепер воєнний час, — заговорив оправдуючись, — і ми не маємо права нікому вірити на слово.

— Маєте рацію, — кажу. — І, щоб ви не тільки вірили на слово, я пропоную таке: один з нас залишається заложником, а другий іде назад у Каменяни, і приводить ще сьогодні вночі решту біженців. Згода?

Офіцер задумався.

— Я мушу про вашу справу доложити вище і тоді дам вам відповідь. Прошу трохи зачекати . . .

З тими словами він викликає сторожу і дає якийсь наказ.

Ми полекшено зідхаємо. Почекати? Певно, що почекаємо! Може той такий симпатичний офіцер дійсно допоможе нам, як не перейти кордон, то бодай отут, в Мадярщині? . .

Вояк, що проводить нас, іде попереду. З того ясно виходить, що ми не заарештовані, а почесні посередники між українськими втікачами на Словаччині і мадярським урядом . . .

Завівши нас до якогось чистенького і привітного зовні партерового будинку, вояк простує коридором, зупиняється коло одних дверей, відкриває і жестом запрошує увійти, ще й шанобливо-весело усміхається. Однак, коли ми тільки стали на порозі — жах стиснув нам серце: це була тюремна келія з заґратованим вікном і арештантською причею. Вояк досить люб'язно, як і рівно ж досить рішуче попхнув нас у плечі, зачинив двері й обернув у замку ключ.

— От так попали! — виривається в Антона Степановича.

Я ще з недовір'ям оглядаюся довкола і намагаюся собі якось пояснити це „непорозуміння". Пробую навіть відчинити двері, але вони замкнені. І тоді холодна, огидна змійка заповзає мені в серце, відшукує найболючіше місце, і запускає в нього гострі, отрутні зуби. Я безсило опускаюся на краєчок причі і ще раз з жахом і огидою оглядаюся.

(Продовження буде).

Дам'ян Горняткевич

БОГДАН ЛЕПКИЙ

У ВІСІМДЕСЯТИ-РІЧЧЯ НАРОДИН ПОЕТА*)

Колисав мою колиску
Вітер рідного Поділля,
І зливав на сонці ві
Степового запах зілля.

Колисав мою колиску
Голос недалеких дзовнів,
І веселий спів весільний,
І сумний плач похоронів.

Колисав мою колиску
Крик неволеного люду,
І — так в серце вколисався,
Що до смерти не забуду.

(Лепкий: Заспів)

Наче якась золота візія-мрія стелився перед нашим поетом спогад про його рідне Поділля через весь час життєвої мандрівки. Піврічною дитиною виїхав він зі своїми батьками зі села, де народився — з Кривецького (Гусятинського повіту) до надалекого Крогульця і там пережов казку свойого життя, над місцевим ставком шукаючи цвіту щастя. Старенька няня віщувала йому, що буде колись великим паном, але він — згадуючи про це („Під ялинку") писав розчарований „і не вгадала"! Майна не мав, а властиво -- не встиг придбати його власними зусиллями. Що лише українське громадянство Галицької Волості подарувало йому в ювілейному 1932 р. віллю „Богданівку" в Черці. До рідних сторін, до Кривецького й до Крогульця не приїхав ніколи більше, вони — зокрема Крогулець, залишився в його пам'яті з усіми найдрібнішими деталями. Лепкий не забув його справді до смерти. Черговий етап з його життї — це Бережани, тамошня гімназія, довкільні церкви й приходства, а згодом відкрився перед ним уже широкий світ: Відень, Прага, Львів і Краків. Студії у таких визначних наукових сил, як Ягіч, Мюллер, Шараневич, Огоновський і Грушевський про його феноменальний пам'яті й винятковій інтелігенції, розширили до найдальших меж сферу його зацікавлень.

Краків займає найповажнішу позицію в життєвому шляху Лепкого, він прожив там повних 30 літ (від 1889-1914 і від 1926-1941 рр.), отже майже половину всього свого життя. Лепкий приїхав туди на вчительську посаду до гімназії після декількалітнього перебування у Відні й у Львові й великоміське життя навчило його дивитися іншими очима на культурне життя та ставити до нього вищі вимоги. Але тогочасний Краків заспокоював його духові потреби, по його власним словам: „Осінь була тепла, суха, погідна і старий Краків у вінку злото-зелених плянт виглядав прегарно. Зараз першої неділі пішов я до церкви, вона була вже відновлена. Мала величавий іконостас, виготовлений за проєктами Яна Матейка, цікавий не лише своїми образами, але й тим, що був не з дерева, а мурований. Я дивився на іконостас і слухав хору невеличкого, але добре зіспіваного. Провадив його Осип Курилас, що від 1895-1900 був студентом краківської Академії мистецтв, а після скінчення студій мешкав тут і працював як артист-маляр. Після церкви прийшла черга на „Просвіту". Там збиралися і старші й молодь, у „Просвіту" вносили багато темпераменту й вкладали в неї чимало праці. Винятковою появою між молодими був В'ячеслав Липинський. Він студіював у Кракові агрономію, опісля звернувся до історії і здобув собі велике знання та мимо молодого віку став авторитетом. Всі скупчувалися довкруги нього. З польської молоді підійшов до нас пізніший славний поет Володислав Оркан, один із моїх найсердечніших другів. Мав у собі щось первісного, стихійного, щось, що так живо нагадувало буйну, гірську природу, а враз із тим видно було в ньому величезну культуру. Оповідач прямо геніяльний. Слово його не було символом життя, а самим життям, оповідаючи — творив. Скільки разів появився між нами, відрадніше ставало на душі. відкривалися широкі обрії, добрійшали люди, веселійшала майбутність. Через Оркана ближчий ставав нам тогочасний культурний Краків, з його театром, виставкою картин, історичними пам'ятниками й літературою. А це був тоді осередок польського культурного життя. З незабутніми враженнями виходили ми з театру, а деякі наші посли, вертаючи з Відня до Львова, зупинялися в Кракові, щоби бути в театрі. А всеж таки, як приїхав український театр під управою М. Заячківського й грав у поганому приміщенні в краківському парку, то Оркан заєдно ходив на вистави, не міг налюбуватися Осиповичевою та Рубчаками й говорив, що ми мусимо створити нову музичну драму. „Не вмію сказати, яка вона повинна бути, але чую, що вона буде". Нове польське мистецтво ми оглядали зразу в Суконницях (у галерії), а пізніше в „Палаті мистецтва", на Щепанській площі. Станиславський, Висп'янський, Аксентович, Мальчевський, Вичулковський, Мегоффер і другі, було що видіти. З маленьких красвидів Станиславського промовляла до нас Україна: степи, Дніпро, вишневі розмріяні сади, доріжки понад балками, соняшники й мальви, краса й годі! Аксентович давав Гуцульщину, в ряди годи прислав щось Труш, а Новаківський готовився до збірної виставки, якою здивував своїх і чужих. Про концерти не згадую. Що найкращі сили переїздили через Краків. Гарно було!" (Альманах Українського Студентського життя в Кракові. Краків 1931. Б. Лепкий: „Гарно було").

Василь Сімович влучно підмітив, що Лепкий мав у Кракові, на чужині, змогу глибше вглянути в себе, перевірити себе, але й від тої пори теж розвивається в його поезіях туга за рідним краєм, вони звучать чимраз більшим смутком. Це той „крик неволеного люду", що так глибоко вколисався в чутливе серце поета. Його душу опановують якісь метафізичні настрої, що врешті перетворилися в прочуття грядучих подій. З-поміж українських поетів саме Богдан Лепкий зумів так ясно передбачити вже в 1911 р., світову хуртовину, а ще раніше, бо в 1902 р. і теперішній катаклізм.

„А я кажу вам: близький час
І хвиля недалека,
Що буря звіється нараз,
Згуртує і змішає нас
І зблизька і здалека.

А я кажу вам: майте слух,
І позір тому дайте,
Що вам говорить волі дух,
Про близьку хвилю завірюх
І хвилі тої чайте!"

(Закінчення буде).

*) Ще перед півтора роком, після надрукування моїх статтей про Богдана Лепкого в роковини смерти поета, дістав я декілька листів із ЗДА і Канади зі словами заохоти написати дальшу частину спогадів про автора „Мазепи". Це бажання виконую сьогодні, нехай ці мої спогади будуть хоча частиною довгу вдячности для незабутнього проф. Лепкого за прегарні хвилини, прожиті в його гостинному домі, та водночас висловом подяки для моїх дорогих прихильників.

ЯК МАЄТЬСЯ СПРАВА ПРИДБАННЯ У. Н. ДОМУ В НЮ ЙОРКУ?

ІНТЕРВ'Ю З ГОЛОВОЮ КОМІТЕТУ ПРИДБАННЯ ДОМУ ІНЖ. М. ЛЕПКАЛЮКОМ

Як мається справа придбання Українського Народного Дому, яка — можна б сказати — тягнеться ще від минулого століття? Таке питання ставить собі цілком певно багато українців-нюйорчан. У зв'язку з цим поставили кілька конкретних запитів голові Комітету Придбання Народного Дому, інж. М. Лепкалюкові, і дістали на ці запити такі ж конкретні відповіді.

Запит: Як виглядає дотеперішня акція Комітету Придбання Народного Дому в Ню Йорку?

Відповідь: Збіркову акцію для придбання Українського Народного Дому в Ню Йорку розпочав Комітет з початком березня ц. р., отже один місяць після правного оформлення себе, як установи. Від того часу до кінця червня ц. р. продано уділів (шерів) на суму 10,000 долярів. В літніх місяцях продаж шерів був майже припинений, зглядно ослаблений, і його знову відновлено з повною силою з початком жовтня ц. р. Пригадаю, що уділи (шери) Народного Дому продаються в таких місцях:

1. В домівці Комітету Народного Дому (208 Іст 6-та стріта) кожного дня, крім неділі, від год. 7 до 9 ввечорі;

2. В домівці „Самопомочі" (75 Іст 7-ма стріта) кожного дня від год. 4 до 8 ввечорі, а в неділі від 11 до 1-шої вполудне;

3. В домівці „Дністра", Відділу Українського Народного Союзу ч. 361 (119 Евеню „А") кожного дня, крім неділь, від год. 7 до 10 ввечорі;

4. В домівці „Провидіння" (121 Іст 6та стріта) у вівтірки, четверги і суботи від год. 5 до 7 ввечорі, а в неділі від год. 12 до 2 вполудне;

5. В домівці Демократичного Клюбу (59 Іст Ст. Маркс Плейс) кожного дня від год 8 до 10 ввечорі.

Впродовж останніх двох тижнів продано уділів на 2,000 долярів.

Запит: Як мається справа придбання Народного Дому тепер?

Відповідь: Це питання, можна б сказати, переслідує не тільки кожного з членів Комітету, але й багатьох громадян. З жалем приходиться тільки ствердити, що на цьому питанні в багатьох випадках і вичерпуються заінтересування громадян справою Народного Дому. Інтересно, що в дотеперішній акції з усіх закуплених уділів Народного Дому коло 80% припадає на громадян із старшої іміграції, і тільки яких 20% на новоприбулих, хоч власне ці останні належали початково до найбільших ентузіястів відновленої акції придбання Народного Дому. Сьогодні Комітет розпоряджає готівкою 12,000 долярів, зложеною на конті Народного Дому в банку, але ця сума ще далеко замала, що справа придбання Народного Дому могла „матися". Цих 12,000 долярів зібрано вже із усіх 54,000 долярів, що їх задеклярували поодинокі організації і громадяни. Впливи із задеклярованих грошей тепер все ще дуже слабі.

Запит: Яке відношення до справи придбання Народного Дому з боку поодиноких організацій і громадян?

Відповідь: З усіх 69 українських національних організацій Ню Йорку, які приступили до акції придбання Народного Дому, досі ще тільки дев'ять організацій вплатили повні задекляровані суми на закупно шерів, 30 організацій поступово вплачують задекляровану суму, а 30 організацій досі в тій справі ще — сказати б — пальцем не кивнули. При цьому інтересно, що так, як у випадку поодиноких громадян, більшість шерів закупили давніші іміґранти, так у випадку організацій перевагу мають організації новоприбулих. Для прикладу треба згадати окремо Хор „Думку", який не тільки сам вплатив 1,000 долярів від себе, але ще й розпродав шерів вартости 600 долярів між своїми членами. Замітну співпрацю з Комітетом Народного Дому виявляють відділи Українського Народного Союзу з „Дністром" на чолі, як теж Т-во Лікарів, Тво Інженерів, ООЧСУ та деякі інші.

Щодо поодиноких громадян, то в розмовах і дебатах на тему Народного Дому всі ставляться „дуже позитивно", але коли мова про закупно шерів — відповідь дає зібраних досі 12.000 долярів і ця відповідь є менше ніж незадовільна.

Запит: Які пляни має Комітет Народного Дому на найближчу мету?

Відповідь: Правду сказавши, нам плянів ніколи не бракувало, але самими тільки плянами Народного Дому не збудується. Плянується влаштувати в Ню Йорку „День Народного Дому". В січні наступного року відбудуться перші загальні збори уділовців Народного Дому, на яких буде вибрана перша Управа Народного Дому, що їй теперішній Комітет передасть свої аґенди. Дня 23-го листопада ц. р. відбудеться в залі Фешин Інституту при 225 Вест 24-та вулиця, вистава „Боярині", дохід з якої в цілості призначений на придбання Народного Дому. Перед загальними зборами, Комітет намагатиметься максимально збільшити продаж уділів Народного Дому, щоб якнайбільше уділовців мали право взяти в них активну участь.

Запит: Чи маєте вже який намічений об'єкт під Народний Дім?

Відповідь: Об'єктів закупу під Народний Дім є кілька деякі з них навіть досить відповідніш, але Комітет, розпоряджаючи малими фондами не міг інтересуватись тою справою так далеко, щоб могти вже сьогодні дати цілком конкретну відповідь на цю тему.

Запит: Як оцінюєте тепер можливості завершення акції придбання Народного Дому?

Відповідь: Ці можливості безсумніву існують і вони великі. Ми всі в Комітеті твердо переконані, що акція придбання Народного Дому в Ню Йорку цим разом вже буде успішно завершена і з цею вірою та переконанням ми продовжуємо нашу працю. Сама акція буде завершена в міру того, коли українці Ню Йорку нарешті усвідомлять собі цю свою пекучу потребу, якою є для них вже від десятків років потреба власного Народного Дому, та виконають свій обов'язок, закупуючи уділи, що є не тільки виконанням громадського обов'язку і громадською прислугою, але й рівночасно доброю бизнесовою інвестицією капіталу.

С.У.А. на Форумі Національної Ради Жінок Америки

В днях 16-19 жовтня ц. р. відбулася чергова конвенція Національної Ради Жінок Америки в Ню Йорку. Слід згадати, що ця організація заснована у 1884 р., об'єднує ряд центральних американських жіночих організацій різного характеру, так бизнесових, як і професійних. Вони заступлені на кожночасній конвенції своїми делеґатками — не за числом членок даної організації, а тільки голови і референтки даної організації. Через те їхні конвенції менше чисельні, але об'єднують, так би мовити, спеціялісток усіх афілійованих організацій. Належить там Товариство Жінок Письменниць, Т-во Жінок з Вищою Освітою, Ліґа Голосуючих Жінок, Т-во Публичного Здоров'я і другі, а також дві національні групи — С. У. А. і Рада Вільних Чеських Жіок — обі організації прийняті щойно в 1952 р.

С. У. А. заступала п. Олена Лотоцька і реф. зв'язків п. Іванна Бенцаль. Наради конвенції ішли під гаслом: „Визов світові у завірюсі" і в тому змислі було побудовані і дискутовані поодинокі реферати конвенції, головно на виховні теми, збереження молоді перед шкідливими впливами довкілля (лектура, камікси, кінопрограми, телевізії) та взагалі занепад моралі наслідком ненормальних повосинних відносин, як також праці матері поза домом. Теми рефератів були слідуючі:

1). Оборона моральних і соціяльних вартостей.

2). Оборона вартостей окруження.

3). Оборона соціяльно-економічних вартостей.

Теми усіх рефератів були живо дискутовані окремими делеґатками та внесли дуже багато інтересного матеріялу. Крім цього в часі спільних обідів були окремі виступи визначних осіб, як Лерда Арчера, закордонного директора Фундації Близького Сходу в Атенах. Він з'ясував боротьбу греків з комунізмом. Д-р. Джордж Шустер, президент Гантер Каледж, говорив про національні проблеми в неспокійному світі. Пані Мері Теннисон Вудс, адвокат з Австралії, голова секції прав жінок в Об'єднаних Націях, говорила про політичні права жінок, за які заявились Об'єднані Нації.

При закінченні конвенції ухвалено відповідні резолюції між якими також резолюцію голови С. У. А., п. Олени Лотоцької, що висловлює співчуття жінкам за залізною завісою і запевняє про допомогу вільного світу для визволення їх із важкої неволі П. О. Лотоцька на одній із сесій, призначеній для звітування, зреферувала діяльність С. У. А., також згадала про С. Ф. У. Ж. О., зокрема про акцію комітету „Мати і Дитина".

Так звітування, як і внесення резолюції були тепло привітані усіми присутніми делеґатками та виявили їх зацікавлення.

Перший виступ українок на цьому форумі позначився обширною інформацією про наше зорганізоване жіноцтво поза залізною заслоною.

На фотознимці з лівої сторони до правої: Олена Лотоцька, голова Союзу Українок Америки, п. Т. Г. Евенс, почесна голова Національної Ради Жінок Злучених Держав, п. Шарльотта Ліден, голова тієї ж організації і Ганна Бенцаль, керівниця зв'язків Союзу Українок Америки.

ЗАСІДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМІСІЇ НТШ

В суботу 22 листопада ц. р. в приміщенні НТШ в Ню Йорку, 50 Чорч Ст., кімната ч. 252 відбудеться наукове засідання Економічної Комісії НТШ. Д-р Василь Стець виголосить доповідь на тему: „Місцеве господарство СССР". Вступ вільний.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЦІКАВІ ІСТОРІЇ. ч. 5.

ПЕРШЕ „СВЯТО ПОДЯКИ"

Обраховують, що кожного року, перед „Святом Подяки" („Тенксґівінґдей") йде на заріз 9-10 мільйонів індиків, які, розуміється, не здають собі справи з того, защо вони так марне погибають... Та й ми певні, що ці які їх смачно споживають, не всі докладно знають на яку пам'ятку відбувається це свято. Загляньмо, отже, сьогодні до історії Америки, що вона скаже нам про цю подію.

„Свято Подяки" зв'язане з прибуванням перших англійських поселенців (кольоністів) на цю вільну землю. Зимою 1620 р., після довгої дороги, причалив до берегів Америки невеличкий кораблик „Мейфлавер" („Маєва Квітка") що привіз на свому покладі 102 т. зв. пілігримів. Не були це шукачі пригод, чи золота, а роботящі, побожні люди, які покинули свою батьківщину — Англію із-за релігійних переслідувань. Вони осіли в Плимут-Рак, в місцевості, де сьогодні стоїть місто Плимут. Перша зима була для групки новопоселенців незвичайно важка. Вони вспіли склеїти собі лише мізерні буди, в яких дриготіли від холоду жінки і діти. Не було подостатком теплої одежі, ні харчів, ні необхідного приладдя, ні медичної допомоги, в наслідок чого в кольонії кинулася пошесть, яка скосила до весни більше, як половину пілігримів. Дійшло до того, що в цілій оселі залишилося шість здорових людей, але ці здорові не лишили хворих напризволяще, а піклувались ними, як могли: варили їм їсти, стелили їхні постелі, прали одежину, одягали їх і роздягали. До того ж вони мусіли робити вартівничу службу довкола оселі, бо завжди загрожувала небезпека індіянського нападу.

Індіяни, що правда, крутилися довколо оселі, але не відважились нападати на неї. Потім виявилось, що і їх здесяткувала пошесть, тому вони не мали сили зачіпатися з невеличкою „армією" білих. Мабуть це спільне нещастя наблизило індіян до пілігримів. Вони миролюбно почали заходити до оселі, приносили трохи їжі (переважно кукурудзу), за що поселенці давали їм різні речі. А потім так заприязнилися, що командант кольонії, капітан Міль Стендіш, і ватажок індіян, Массасоїт, заключили перше в історії перемир'я білих з червоними, що тривало 50 років.

На весну пілігрими прийшли трохи до себе, загосподарились, засіяли поля збіжжам, поставили кращі хати і малу фортецю, озброєну одною гарматкою. В тій фортеці мали вони свою церкву. До церкви йшли мужчини з рушницями на рамені, а під час Богослуження один „старший брат" постійно вартував біля гармати...

Влітку 1621 року жнива дали дуже гарний урожай, і пілігрими перший раз на новосіллі могли наїстися досита. З вдячности до Господа, що дозволив їм перебути всі нещастя, кольоністи зробили празник, на який запросили також своїх „союзників" — індіянів. Мужчини пішли на полювання, принесли багато диких індиків та іншого птацтва, а індіяни теж не хотіли прийти з порожніми руками і принесли п'ять диких кіз. Два дні жінки варили, пекли і смажили всякі м'ясива, а потім відбувся спільний пир — перше „Свято Подяки", пам'ять якого обходить Америка по нинішній день.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Плейнфілд, Н. Дж.

ЮВІЛЕЙ 372 ВІД. УНСОЮЗУ

У суботу ввечері, дня 8 листопада, відсвяткував 372 відділ УНСоюзу свій 25-річний ювілей в залі Американських Ветеранів Чужинних Воєн. З нагоди ювілею, відбулася спільна вечеря, получена з промовами і співами. Бенкетом проводив касієр відділу, Василь Реновець.

На початку відспівала американський гимн пані Ніна Соволоп, після чого були промови. З основників відділу прмовлялиии: Володимир Білоруський, Дмитро Семенюк і Михайло Дубас. Предсідник, Дем'ян Геча, з'ясував ролю відділу в громадському житті, а секретар Йосип Ярема представив господарський стан товариства. Пані Юлія Шарик передала привіт від 312 відділу у Савт Плейнфілді.

Довшу промову виголосив посадник міста Плейнфілду, Карлайл Креейн. Він привітав зібраних іменем міста і представив можливості культурного розвитку кожній національній групі у вільній новій батьківщині подаючи на це різні приклади. Його промова припала дуже до вподоби приявним, тому, що вони почулися рівнорядними громадянами з іншими мешканцями Злучених Держав.

На закінчення головн. секретар У.НСоюзу, Григорій Герман, основно вияснив значення організації Українського Народного Союзу й його відділів для добробуту самих членів, для добра української громади в Злучених Державах Америки і для української нації та заохочував приєднувати нових членів до відділу, щоб належно приготовитися до святкування Союзового ювілею в 1954 р. З піснею „Ще не вмерла" розходилися приявні додому, несучи з собою постанову причинитися, хто чим може до зросту нашого відділу.

В. Ш.

Гартфорд, Конн.

СВЯТО В ЧЕСТЬ УПА

В неділю, 9 листопада ц. р. українська громада міста Гартфорду урочисто відсвяткувала десятиліття повстання Української Повстанчої Армії, одинокої на сьогоднішній час збройної сили українського народу. Гарно прибрана сцена залі „Бирн Скул" притягала увагу публіки, яка по береги виповнила простору залю. На фронтовім місці сцени висів український державний герб, якого окружували три великі літери — **УПА**. Нижче — великий символічний образ українського вояка, який рубає мечем дракона, позначеного червоними зірками — символ боротьби українського народу з червоною Москвою. Образ роботи мистця-маляра п. Сторожука. По боках прямовісно спадали прапори. Обабіч дати, що яскраво представляють перше десятиліття існування УПА. На залі й при дверях впорядчики — сумівці й пластуни в одностроях сумлінно виконують свої функції.

Вступне слово виголосив п. В. Гафткович, голова місцевого відділу УККА. Добре опрацьований реферат в українській мові виголосив п. І. Чернига, керівник української радіопрограми в Гартфорді.

Реферат в англійській мові сказав п. М. Мельник, тут народжений українець. Мистецька частина свята була виповнена виступом відомого ансамблю бандуристів під мистецьким керівництвом п. С. Ганушевського і деклямаціями. Бандуристи виконали ряд пісень — історичних, народних і повстанських, цілим ансамблем і сольоспівами. Такі пісні, як: „Зірвалася хуртовина", „Добровольці йдуть шляхом" і „Іди від мене" були нагороджені довготривалими і рясними оплесками. Сольо під акомпаніямент бандури відспівали: п. Штокало — „Українську історичну думу", п. В. Юркевич — „Чого плачеш Україно" і п. С. Ганушевський — „Ой піду я лугом". Хоч це не був announcement-концерт...

Хоч це не був пописовий концерт, публіка бурхливими оваціями змусила бандуристів дати наддатки, що ансамбль виконав піснею „Гей степами". Переплітаючи виступ бандуристів, п-на М. Муліцька віддеклямувала з чуттям вірш „Україні", а п. Я. Тростянецький продеклямував уривок з поеми „Залізничий сторож" М. Ситника.

Українським національним гимном закінчено ту, під кожним оглядом вдалу академію. Академія була влаштована Об'єднаними Організаціями м. Гартфорду, під патронатом відділу Українського Конгресового Комітету.

Треба признати, що ініціятри свята доложили великих зусиль і вичерпали всі можливості, щоб академія відбулася як найбільше імпозантно.

Сатисфакцією для них було — повна заля публіки і це, що в касі по обрахунку не було дефіциту, бо й таке дуже часто трапляється на того роду академіях. Наприкінці вважаю за відповідне подати, що гр. кат. священик о.дек. С. Баландюк відправив над символічною могилою в церкві Панахиду за героїв, що впали за волю України.

Яр. Тро-цький

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

ЗА 1952 РІК ВПЛАТИЛИ:

Листа ч. 11. (По день 5. листопада 1952).

КАЛІФОРНІЯ:
Бирбенк: д-р Тома і Ева Гаврилюк $10.
Сан Франсіско: Дарія Гуць $10.

КОЛОРАДО:
Денвер: Українсько - Американське Т-во прибуток зі свята УПА $10.26; Степан Пашко $10.

КОННЕКТИКЕТ:
Бриджпорт: Яків Писарів $10.
Гартфорд: По $10: Василь Голота, Володимир Кебуз, д-р Михайло Мандзяк, Михайло Масник, Василь Матіяш, Осип Теслюк.
Шілтон: Микола Гавас $10.
Стемфорд: Михайло Масляк $10.
Вест Вилмінгтон: Михайло Майнич $10.
Вилиментик: По $10: Михайло Антошик, Олександер Виковець, Михайло Хомій, Андрій Федун, Петро Колісник, Іван Коваль, Василь Курник, Петро Лехман, Микита Ленько, Ілля Мельник, Юліян Михайлюк, о. Андрій Назаревич, Володимир Новицький, Степан Поточняк, Іван Повалюк, Степан Рудяк, Михайло Тимків, Степан Завойський; по $5: Іван Децик, Іван Явірський, Петро Кушнір, Петро Орисин, Осип Войцєх; С. Пелехач $1.
Віндсор: Петро Бусел $10.
Вудбридж: Н. Лисаченко $1.

ДЕЛЕВАР:
Вилмингтон: Михайло Занічковський $10.

ДИСТРИКТ ОФ КОЛОМБІЯ:
Вашингтон: о. д-р Роман Лободич $10.

АЙДАГО:
Кобалт: М. Гладкий $10.

ІЛИНОЙ:
Елтон: Д-р Дмитро Яросевич $10.
Шікаго: Інж. Степан Куропась $50; по $25: Антін Партика, Теодор Василів, Марія Медзяк; по $10: Іван Галушка, Володимир Голойда, Михайло Яруняк, Нестор Левицький, Йосиф Москалевич, Осип Прокопишин, В. Понамаренко, Петро Рибачук, Іван Салацький, Володимир Савчак, Іван Сеник, Павло Слободян, Петро Сивульський, Петро Танчак, Михайло Васєвич; по $5: Марія Білоус, М. Ендрейовський, Антін Роман; С. Білінська $3.40.
Сісеро: Тома Костишин $10; Евка Меренків $5.
Джолієт: Алекс. Бернадин $10.
Медісон: Ю. Коробій $3.

ІНДІЯНА:
Форт Вейн: Йосафат Горняткевич $10.

МЕРИЛЕНД:
Балтимор: По $10: Андрій Блавцяк, Данило Цілик, Володимир Пересада, Микола Самійлів, Михайло Серединський, Михайло Феденко, Олексій Феденко.
Еджвотер: Анастазія і Стефан Іванович $10.

МАСАЧЮЗЕТС:
Бостон: По $10: Володимир Бачинський, Михайло Лозинський.
Матапан: Ілля Чопек $10.
Роксбері: Степан Микитин $10.

МИШИГЕН:
Дерборн: Іван Дзядек $5; Варанецький $3.
Дітройт: По $10: Степан Хомяк, Александер Чепак, Лев Чучман, Михайло Кахній, Микола Дякун, Іван Кіналь, Іван Куцьо, Анна-Стефанія й Емануіл Лужецькі, Осип Лободоцький, Степан Малиновський, Іван Онуфрик, Григорій Озарків, Йосиф Піпський, Іван Семеген, Петро Семеген, Іван Сточанський; М. К. $5.
Гемтремк: По $20: Михайло Крижанівський, Теодор Пальчук; по $10: Василь Вілан; Михайло Білоскурський, Роман Будзяк, Роман Дацко, Микола Кавка, Андрій Когут, Петро Конюх, Петро Крайдуб, Олександер Луцький, Микола Лисий, Богдан Макольондра, Петро Мякуш, Василь Меник, Петро Миколенко, Іван Питель, Зенон Стельмах, Ілько Василів, Дмитро Волоцук, Осип Журавський; В. Логінська $5.
Флінт: о. Стефан Городецький $10.
Монрое: Василь Тринчук $25.
Лансінг: В. Питльований $10.
Понтіяк: ґен. Михайло Крат $10.
Вайендот: Михайло Калинич $10.

МІННЕСОТА:
Міннеаполіс: По $10: Євген Карпяк, Антін Романенко, Антін Загородний; Александер Филипович $5.
Геллок: Антін Кирилюк $10.

МИЗУРІ:
Сейнт Джозеф: По $10: Емілія Вульван, Любомира Вульван, Мирослава Вульван, Казимир Вульван.
Седалія: Ольга Гулай $5.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Байон: По $10: Михайло Андрусишин, Дан. Б. Гупаловський.
Белвилл: Д-р Микола Роздорфер $10.
Берґенфілд: Іван Горішний $10.
Кемден: Іван Іванців $10; по $5: Василь Гарасим, Анна Яцусь, Петро Мелько, Теофіль Мулькевич, Юрко Паліїчук, Лев Заньків, Петро Завойський; по $2: Н. Карпяк, М. Мельник, К. Нец; по $1: П. Вілий, М. Чепілевич, А. Ковчок, О. Петрівка.
Кліфтон: Панство Березинські $20; по $10: Ярослав Гадуняк, Теофіль Кулик, Володимир Новацький.
Елизабет: Іван Мудрий $10.
Іст Орендж: Надя і Наталія Ворончук $10.
Інґліштавн: По $10: Іван Різник, Омелян Різник.
Ірвингтон: Роман Набережний $10.
Джерзі Ситі: По $10: Василь Цап, Йосиф Гапій, Анна і Стефан Гребеняки, Міріям Коць, Стефан Леуш, Марія Малик, д-р Іван Мартинець, Павло Мелень, Іван Муха, Дмитро Пелевич, Михайло Волошин, Василь Жуковський; по $5: Петро Дмитриха, Теодор Фучіла, Розалія Ґулькевич, Михайло Юречко, Стефан Кохан, Михайло Мельник, Єфрем Нечесний, Іван Озаровський, д-р К. Парфанович, Онуфрій Пельо, Ірина Пупчик, Іван Сеньковський, Михайло Вітер, Ольга Загількович; С. Верведький $3; по $2: Теодор Цекот, д-р Я. Гусар, С. Паучак; М. Ляшок $1.
Нюарк: По $10: д-р Н. Дідов, Петро Лобур; І. Маґдич $2.
Пассейк: По $10: інж. Ярослав Чипак, Микола Ґудзій, Павло Кобзар, д-р Александер Кондрачук, о. Михайло Мостенський, Емілія Рудницька, Кость Третяк; по $5: Юліян Філь, о. Стефан Клепарчук, Теодор Ключевський.
Соссекс: Ан. Грицишин $10.
Трентон: По $10: Богдан Дубик, Ніна Самокишин, Володимир Скрипчук.

(Закінчення буде).

Ukrainian Congress Committe of America,
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 7, N. Y.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори 117 відділу, Запорожської Січи, відбудуться в суботу, 22. листопада ц.р., в домівці при 39 E. 7th St., в год. 8. веч. Просимо всіх явитися. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, фін. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. листопада, в парафіяльній залі, в год. 4:30 по пол. Просимо членів прийти на збори на означений час та сповнити свій обовязок. Довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглости до кінця цего місяця. — Уряд.

БАЙОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 281, відбудуться в п'ятницю, 21. листопада, в год. 8. вечорі, в галі Укр. Нар. Дому, 33-35 Вест, 19. вул. Проситься всіх членів, які ще не зложили своєї жертви на Союзівку, негайно це зробити. Пригадуємо всім членам прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Довгань, предс.; Я. Лаврів, кас.; Л. Бачинський, секр.

МИЛВОКІ, ВІС. — Збори Тов. І. Франка, від. 103, відбудуться в суботу, 22. листопада, в церковній галі, 1231 W. Scott St. в год. 7. ввечорі. Проситься всіх членів, старших і молодих, місцевих і позамісцевих прийти на ці збори. Маємо важні справи до полагодження. Проситься приєднувати нових членів до Тов. і УНСоюзу. Проситься зложити свій даток на Союзівку. Довгуючих членів проситься вирівняти свої місячні вкладки, бо в противнім разі буде суспенза. — Т. Танін, предс.; П. Стецик, кас.; Т. Барсук, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. Симона Петлюри, від. 189 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. листопада, о год. 6. ввечорі, в Укр. Гор. Клюбі, при 847 N. Franklin St. Проситься усіх членів прийти на збори. — В. Балюк, предс.; П. Котельницький, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 22. листопада, о год. 8. ввечорі. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6. ввечорі. Приявність усіх членів конечна.— Уряд.

СТЕФАН ЛАВРІВ, член Тов. Любов, від. 370 УНСоюзу в Ню Гейвен, Конн., помер 5. листопада 1952 р., проживши 39 років. Два роки тому приїхав до Америки з Німеччини, а до Союзу вступив 6. червня 1952 р. Покійний походив зі села Викторів, повіт Станіславів, Україна. Полишив в смутку жену Анну, дочку Марію і сина Василя. Похорон відбувся з Укр. Кат. Церкви св. Михаїла, при участи членів та знайомих, на цвинтар St. Bernard, New Haven, Conn. — В. Й. П.
К. Марущак, секр.

---

30. 9. 1952 р. в м. Лінколн (Англія) упокоївся в Бозі агрономом

Зиновій Якович Волков

Народжений 30. X. 1880 р. в селі Товмачі біля Шполи, на Звенигородщині (Київщина), — про що з смутком сповіщають

дружина, син, невістка, земляки та друзі Покійного.

В неділю, 23. листопада 1952 року в сороковий день смерти в Бозі почившого св. п. Лицаря Хреста Симона Петлюри і Залізного Хреста, великого українського патріота і політично-громадського діяча

Професора МИХАЙЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧА ОЛЕКСІЇВА

після Божественної Літургії в Свято-Троїцькій Українській Автокефальній Православній Церкві, у Ню Йорку, 277, 4 Авеню поміж 21-22 вул., о годині 12:15 буде відправлено ПАНАХИДУ на яку запрошуємо Товаришів, Приятелів і Знайомих Покійного.

Приятелі.

ТАРЗАН, ч. 2956. Операція з вартівником.

Коли О'Рорке стежить за близьким вартівником, Люкаг легко скочив поруч нього.

„Іди за мною так мовчазно, як тільки можеш, „остерігав Люкаг. „При першому голосі вартівників впадь на землю. Ходи".

„Коли вже упокою вартівника", шептав Люкаг, „поспішай до брами. Відчини її і придучайся до мене поруч слона, на переді".